

Փոքր ՇԱՐՔՈՒՅԻՆ օրերը կը նշանակուին :
Տարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես արծաթ Մեծիկ կանխիկ վճարելի , թէ՛ մարտի-դարիս և իւր տրուարմանց և թէ՛ գոտարմանց համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կը նշանակուին :
Հատը 40 փարայ է , և կը գտնուի մասնա-տրուակա Պանթե-Գարու ջրավաճառ և գրավա-ճառ Պոլսու և Յակոբ աղայից խանութները :

Գտնուցման տողը 3 դուրուշ է մեկ անգամի համար : Առէյի ամսու կը լրացայ առէյի անգամներու համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի օտ Տեղեկ-Տեղ 2-ի : Այսպէս Պոլսու Պալլե-բազար Նաֆի-Կան վերի յարկ թիւ 16 :
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—46 Nafie-Han, Balouk-Pazar 46—
CONSTANTINOPLE

ԽՍՐԱՊՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ
Երէ Գրեք , որ առ խմբագրու-
թիւն հասան այս շարժու , ամ-
բողջովն չհասարակել որոշե-
ցինք , ոչ միայն երկարութեան
այլ և բաւական պատշաճ ոճով
գրուած չլինելուն պատճառաւ :
Երկուրդ պատճէն ևն առ Կի-
լիկի Ս. Կաթողիկոսն ուղղեալ
հանրագրոյ՝ ստորագրութեամբ
քաղաքական ժողովոյ ու թաղա-
կան խորհրդոյ անդամոց անմիջ
և 300ի չափ ազգայնոց Հիւսիս-Մա-
սաթի , որ Մայրաքաղաքի առաջնոր-
դութեան և Կիլիկիոյ կաթողիկոս
ստեղծեան ներքե կը գտնուին : Բա-
ղարկան ժողովականք ու թա-
ղական խորհրդականք , ինչպէս
նաև ժողովուրդը գաղութայն կը
գանգատին տեղւոյն ազգայնոց ո-
մանց պաշտօնավարութեան և քա-
հանայնց օմանց ընթացիկ դէմ , մի
առ մի նշանակելով՝ բաւական ժա-
մանակէ հետէ նոցա ձեռք առ-
ղային դրամոց յաւանդուս վառ-
նելուին , ազգային և եկեղեցական
օրինաց ռանակիս լինելն , և իրեն
առաջնորդական տեղապահ կամ
փոխառնորդ դրուած եկեղեցական
նաց անարգութիւն ու թշնաման-
ութիւն իւրեանց հըռ կամակատար
և գործը ու մեքենայ չլինելուն
համար , և յառ կը յայտնեն՝ ծա-
նուցանելով թէ այսպէս անարգ-
ութեան Արթ. Տ. Պետրոս Ս. վար-
դապետ Պաշտան , որ բանիւրուս
և աշխատասէր եկեղեցական միջ
և կը փափաքէ բարեկարգութիւն
հաստատել ազգային գործոց վար-
չութեան ու ազգային գրամոց մա-
տակարարութեան մէջ : Այս եր-
կու հանրագրութեանց պատճէնք
առ մեզ գրուած են՝ հրատարա-
կել և ուղարկել ինչպէս հա-
մար խմբագրութեանս յատուկ հը-
րուիրանոց պէտք չկայ : Վասն զի
եթէ հանրագրոյ մէջ նշանակեալ
զեղծմանց միայն մէկը կամ եր-
կուքն ստիպէ ևն , այդ զեղծմանց
գործողներն՝ քահանայ և աշխա-
հական , վարչական մի իսկ ազգային
գործոց ու պաշտօնի վերայ պա-
հել պատշաճ չէ բնաւ , և շատ հա-
ւանական է որ՝ ինչպէս կերևի
գրուածներէն , զեղծմանց շարու-
նակութիւնը յաւաստեցընէ ժո-
ղովուրդն և միջ օտար դատնու-
թեանց դերերն :

Գտնուիր եղեր : Այդ բողոքական
ազգայնոց , կըսէ նամակագիրը ,
ազգային լրագրի մը մէջ բողոքա-
կանաց օմանց անհաճոյ վարմանց
վերայ ծանօթութիւններ տեսնե-
լով՝ կը պիտէ որ նոյն լրագիրը ըն-
կերթութեան ընթերցարանէն ար-
տաքսուի , և կըստանայ հրատա-
րել , եթէ իւր կամը չպատկուի :
Նամակագիրը կը ցուի որ ընկե-
րթութեան վարչը թէ և լրագիրը չեն
արտաքսու , բայց խռովայոյն ալ
կը պահեն իւրեանց մէջ : Եւ որով-
հետեւ ի վերջոյ մեր գիտողու-
թիւնը խնդրած է նամակագիրն ,
խորհուրդ կուտայ , որ առանց
կրօնական դատնութեան խնդիր
յուզելու՝ լրջութեամբ ու խոհե-
մութեամբ յուզուի ինչ հրա-
րեն այդ անձն , և եթէ դարձեալ
անուղղայ գտնուի , ազգարարն
թէ յառով հարկադրեալ են չըն-
դունիլ զինքն , յանդամակցութիւն
վասն զի բնաւ չեն հանդուրժե-
րենք մեկնութեան քննարկ , և
թէ հարկ լինի՝ այս ազգարարու-
թիւնը կը հաղորդուի թաղական
խորհրդոյ միջոցաւ :

(Թղթակցութիւն Փոնչի)
Պոնչի . Ն. Ե. Վարդապետ-
Գ Երէ . 1889 : - Ամսոյ 7 ին յա-
րաթ կէս օրէն ետքը , Վարդա-
պետի՝ Նորմ Ե. յիշատակ (հիւսի-
սային ու իւրեղոյ փողոց) շարքի
մեծ գործարան մը այրեցաւ և
հրդեհը երկու ժամ տեւեց . երեք
միլիոն փողոս շարքի այրեցաւ .
կորուստ՝ մէկ միլիոն տոլար : յի-
մերկա որպէս ամէն ինչ նոյնպէս
և այս աղաչողութեամբ էր : - Սիւ-
նալ շարժու Նիւ Երբ Երբ ինքն-
բաժնի 113 իսկեան Պ. Յակո-
բի կապերի գործարանն այրե-
ցաւ , և 2 հազար տոլարի աղա-
հովարեալ ըլլալուն անմիջապէս
վճարուեցաւ : Ամերիկայի մէջ օր
ըլլալ որ հրդեհ չպատահի . բայց
չնայելու կատարելագործեալ մե-
քենայից՝ որոնք տեսնելու արժանի
են , միայն չենք մը այրելով՝ առաջ-
քը կուտուին : Միայնեալ Նա-
հանգաց վերջին Ստոլի պատե-
րալմին մէջ մեռեալ զօրաց ըն-
տանեաց և ամուրի որդւոց ու վի-
րաւորեալ զօրաց՝ հանգստութեան
չակ կը տրուի , տարին ու թաւն
միլիոն տոլար . այն է՝ տասն և
հօթը միլիոն անդրիական լրիւ ,
ամէն ամիս կանխիկ վճարուելով :
= Համայն Ամերիկայի մէջ 5 մի-
լիոնէն աւելի Իռլանտացի բնակիչ
կայ , և ամեն օր ալ հետզհետէ
կը ժամանեն Անգլիայէն ի Միաց-
եալ Նահանգս : Անգլիա մեծ շահ
ունի Ամերիկայէն , այս պատճա-
ռաւ միշտ բարեկամ է Ամերիկայի
նկատելու տարի նահանգս ընտրու-
թեան ժամանակ անգլիական գե-
պանն արձակեցին կամ արտաք-

սեցին Ամերիկայէն . Անգլիա ձայ-
նիկը չհանեց : Մօտերս ալ Անգ-
լիոյ մէջ մարդաստան Ամերիկայի
կին մը մահուան դատապարտուած
էր , բայց ժողովրդեան խնդրանք
և ի նորհա Ամերիկայոց , Անգլիոյ
թագուհին ներում չնորհած է
յիշեալ զեղեցիկ մահապարտ կը-
նով՝ միայն ցկեանս բնաւ վճարու-
ելով : - Մեռելոց համար վերջին
գիւտ մը : Դիակն երկաթեայ թե-
ւերէ չինուած անուրի մէջ դնե-
լով , գործարանի միջոցաւ տար
չողով կը չորցնեն : Այս կերպով
մեռեալն իւր կերպարանքը չփո-
խեր և Մամայի պէս կը մնայ : Իր-
ժիշկը կը հաստատեն թէ մինչև
3-600 տարի անմոխիս կը դիմա-
նայ դիակը : Պանթ-Կոն

Ստորագր. 12 Սեպտեմբեր 1889
Տեսնելով որ լրագրոյ մէջ Ստա-
բար քաղաքի վերայ քիչ ան-
գամ լուրեր կը գտնուին , առա-
ջագրեցի , որ ինչ տեղեկութիւն
ներէ յառաջ , զիս համառօտակի
քաղաքի դրոյ և այլ և այլ մա-
սանց վերայ : Քաղաքի Կ. Պոլ-
սոյ արեւելեան կողմէ՝ Սեւ ծովու
հարաւային ափանց՝ մերձ բարե-
բեր գաւառի մը վերայ է . մէջէն
կանցին երկու գետ՝ Չարդ և Սա-
րարիա անուամբ , որոց իրարմէ
ունեցած հեռաւորութիւնն զե-
թէ 1 1/2 ժամ կը տեւէ . ահա այս
երկու գետերն են զիստարար
ժողովրդեանս ամառային դուար-
ճայի դրօսավայրերն : Քաղաքէն
զրեթէ 3 ժամ հեռաւորութեամբ
հասնուած են էջերը զարդարե-
լու արժանաւոր և բազմադար-
եան հոկայադոր՝ կամուրջ մի կը
գտնուի Պէշ-քէօրի անուանալ .
կը պատմուի թէ երբեք այս մե-
ծագործ կամուրջն ներքեւէն կանց-
նէր Սաքարիա գետն , բայց այժմ
իւր ընթացքն փոխած լինելով ,
զրեթէ բոլորովն ցամբած է և
միայն մէկ կամարն ներքեւ մնա-
ցած է լուսն , թէպէտ և 15-20
կամար ունի : Քաղաքի բնակիչ-
ներն են զիստարար հայ , Թուրք
և Յոյն : Վաճառականութիւն մե-
ծաւ մասամբ Հայոց ձեռքն է .
քիչ մաս մ'ալ Յունաց . զիստար-
արհետներն են ատաղձագոր-
ծութիւն , երկաթագործութիւն ,
գարնութիւն , ժամագործութիւն ,
հիւսնութիւն , հացագործութիւն
ևն , ևն : Քաղաքի շրջակայ գիւ-
ղօրէից բնակիչք որք բոլորովն
թուրք են , երկրագործութեամբ
կը զբաղին , և ամառը լինի նոցա
ձեռքն է երկրագործութիւնն : Քա-
ղաքի մէջ կը գտնուին չորս հայ-
կական եկեղեցիք . Ս. Հրեշտակա-
պետ , Ս. Կարապետ , Ս. Լուսա-
ւորիչ և Ս. Ստեփաննոս . և եր-
կու յաւանական եկեղեցի , և մէկ
բողոքականաց ժողովարան , ևն :
Թէպէտ և կը բազմայն նաև այս

երեք ազգաց միմեանց հետ ու-
նեցած յարաբերութիւններն և
նոյն իսկ թաղ թաղի հետ ունե-
ցած առնչութիւններն մի առ մի
բացորոշ նկարագրել , և նա մա-
նուանք ազգային գործերն , բայց
ընթերցողաց ձանձրոյթ չպատճա-
ռելու համար՝ առ այժմ գտնեց ըրի-
նքերն Ս. Կիսկի
Երէ . 23 Սեպտեմբեր 1889 : - Մա-
րիկ կան , որոց հանճարն մէջ
կարծես մտածուածային մի մեծ ճա-
ռագայթ կը փայլի , ինչպէս առա-
ւօտեան ցողը վարդի բաժինն մէջ :
Գիտող վարդի բաժինն արեւի
տօթագին ճառագայթից տակ
խտրիւ է . ասպարէզ չկողող
դանող դաւաճացի հանճարաւոր
մարդոյն ճակատագիրն ալ խոր-
հիւ է առանց կարենալ գործելու .
մեռելի առանց գէթ մասամբ իւր
բազմանց հետ պատկուելու : Այս
տիտուր ճակատագիրն ունէին մին
Պէրպերեան , միւսն Դասալ Մի-
նասեան երկու Մ. Սարգիսներն
որք նախընթաց ամսոց մէջ իրան
մահուան խաւար կայանը : Ս. Պե-
րպերեան առաջինը զարդա-
եալ հասակի մէջ էր . վերջինը կե-
նաց գարունը կը փայլէր : Պէր-
պերեանի հասակն երեսուցի կանց-
նէր . Դասալ Մինասեանին քսան
երեք կողմունքն : Առաջինը խոր-
հիւ է առել կըստեղծէր , վերջինը
կը մտածէր կը յորհնէր . սքանչ-
ելեան արհեստներուն անշուք դը-
րից փայլ մը , բնաւ վիճակին կեն-
դանութիւն մը տալու իր ձեռն-
ին . արհեստագործ զեղեցիկ ա-
պագայ կը խոստանային Ս. Պե-
րպերեանին և անձինքն երբ տեսան որ գարն
հակա յայտնի կանուս , ժամանակի
պահանջը կը փոխուի , ժողովուրդը
իրենց նախիկ վիճակն կը մերկա-
նան , ժամանակի պահանջից ա-
ռաջ կը խոնարհին , գիտնալով որ
հին դարաց պահանջը նոր ժամա-
նակի պիտոյրն չկրնար գործա-
նուի : Երբ տեսան թէ աշխարհի
տիրող ամենագործող օրէնքն յա-
ռաջը իմութեան օրէնքն է , և ուր
այդ պաշտելի օրէնքն յարգուած
է , անդ նախապաշարման ոգին
տապալած , բանավարութիւն տի-
բած , ընկերասիրութիւն տիրա-
պետած , իրաւանց և պարտուց
սահմանն ճանցուած է : Վերջա-
պէս , երբ տեսան թէ աշխարհ վե-
տուր փոխեց , իմաստ , փառաց և
պատուոյ հորիզոնին մէջ բարձրա-
ցաւ , իրենք և իրենց ծննդեան
վայրն միայն , անթեւ հաւերու
պէս մնացին անդ , ուր էին իրենց
նախահայրն անբախտ , - հառաչե-
ցին և մտածեցին : Ինչպէս որով
վրայ դաշտին վերջ ստացողն նախ
երկաթին ցուրտը կը զգայ , և երբ
արեան պայթումն տեսնէ՝ կը
ստուռուի . այսպէս ալ այդ ողբա-
եալ Սարգիսներ երբ իրենց ազ-

քաղակ մոլորակի մը տակ ծնելը
տեսան հառաչեցին . աշխարհի յա-
ռաջագիւտութիւնը տեսան , նա-
խանձը կերտու զիրենք : Այն օրը
երբ ընտրութիւնը եղեցի ըստ բնա-
ւանոց , արեւուն հասան , գործի
ասպարէզն իջան , մեռեալ ար-
հեստից նոր ոգի տալու յան-
գուրն ձեռնարկութիւնն ունեցան :
Ընդ երկար մարտեցան տիրող
նախապաշարմանց դէմ . առ ոչինչ
սեպեցին տգէտին քրքիւն , նա-
խանձի յարձակումներն : Նոր գոր-
ծերու նոր գործիներ ստեղծեցին :
Դարձեալ իման ճաշակ տալին , պը-
ղընձագործութեան փայլ . հիւս-
նութիւնը բարձրացուցին . նկար-
չութեան քանդակագործութեան
ոգի տալին . սակայն ուր որ կապ-
րէին՝ դեռ միջին դարը կեանք ու-
նէր , անդ հանճարն յարգ չունէր ,
ինչպէս ճաշակն ալ հանրական ե-
րած չէր : Ս. Պե-րպերեան երբ
զգային դայս , արդէն ազբառու-
թեան և ճախորդութեան կարա-
նաւուն եղած էին : Յարաճուն
հոգերն սկսան կրճել նոցա սքը-
տերն , ինչպէս թունաւորիչ որդն
գալարագող ծառուց տերեւներն :
Ս. Պէրպերեան ձեռքն այնչափ
մանրացաւ այդ անբախտ հան-
ճարներու վրայ որ վերջապէս դա-
գայն իրենց ապաստարան դառն
մեռելէ առաջ ինկան շնչապառ-
աղքատութեան և անյաղճու-
թեան երկփանի սուրիններք . դե-
ղեցիկ հանճարով , նուրբ զգայու-
մով օժտեալ անձանց՝ իրենց առ-
պարկին վրայ յաղճութիւն , քա-
ղաքային ինչպէս չտեսնելուն համար
թիւրք իրենց հոգւոյն նեղ թուե-
ցաւ , փութացին ի գերեզման ,
որոց կանխահաս մահն՝ երկուս-
տեքաց արտին արհեստի վախճան
սպաննեց , իսկ արհեստագործաց
հառաչելու համար նոր սնունդ
մատակարարեց : Հինցած արհեստ-
ներու նոր փայլ տալու փափաքն
մեռու , եռանդն մարեցաւ . ար-
հեստագործ երկուստեք ինքն ինք-
նալու համար , գործարանին կը
թողնու և ծառայութեան լուծին
տակ կը խոնարհին : Ինչ դառն
վիճակ : Ս. Պէրպերեան անկողմը ,
բաղնախոտակ պահանջից անուր-
առեւտրական վիճակի վախճակար
զիւրդ , ժողովրդեան նկատման
վիճակն հոգեվարքի մատնեց : Ո-
մանց նկատման կեանքն տուրք
կը կրճէ իւր քաղցիկը . օմանց
նեպրդն ազբառուութեան դանակին
ներքեւ կը յոյստուի . ամենք ալ
յարտաւ հոգեբով ախտի մը են-
թակայ կը ըլլան . այդ ախտն ալ
ոգան կամ անագան մահատու
հարուած մը կուտայ իւր ենթա-
կային : Տեսնեալ սիրայօժար կուրծք
կը բանայ այդ հարուածին ա-
ռանց հոգալու ընտանեացը այրի
զաւակացը որք և թշուառ մնալն ,

քաղակ մոլորակի մը տակ ծնելը
տեսան հառաչեցին . աշխարհի յա-
ռաջագիւտութիւնը տեսան , նա-
խանձը կերտու զիրենք : Այն օրը
երբ ընտրութիւնը եղեցի ըստ բնա-
ւանոց , արեւուն հասան , գործի
ասպարէզն իջան , մեռեալ ար-
հեստից նոր ոգի տալու յան-
գուրն ձեռնարկութիւնն ունեցան :
Ընդ երկար մարտեցան տիրող
նախապաշարմանց դէմ . առ ոչինչ
սեպեցին տգէտին քրքիւն , նա-
խանձի յարձակումներն : Նոր գոր-
ծերու նոր գործիներ ստեղծեցին :
Դարձեալ իման ճաշակ տալին , պը-
ղընձագործութեան փայլ . հիւս-
նութիւնը բարձրացուցին . նկար-
չութեան քանդակագործութեան
ոգի տալին . սակայն ուր որ կապ-
րէին՝ դեռ միջին դարը կեանք ու-
նէր , անդ հանճարն յարգ չունէր ,
ինչպէս ճաշակն ալ հանրական ե-
րած չէր : Ս. Պե-րպերեան երբ
զգային դայս , արդէն ազբառու-
թեան և ճախորդութեան կարա-
նաւուն եղած էին : Յարաճուն
հոգերն սկսան կրճել նոցա սքը-
տերն , ինչպէս թունաւորիչ որդն
գալարագող ծառուց տերեւներն :
Ս. Պէրպերեան ձեռքն այնչափ
մանրացաւ այդ անբախտ հան-
ճարներու վրայ որ վերջապէս դա-
գայն իրենց ապաստարան դառն
մեռելէ առաջ ինկան շնչապառ-
աղքատութեան և անյաղճու-
թեան երկփանի սուրիններք . դե-
ղեցիկ հանճարով , նուրբ զգայու-
մով օժտեալ անձանց՝ իրենց առ-
պարկին վրայ յաղճութիւն , քա-
ղաքային ինչպէս չտեսնելուն համար
թիւրք իրենց հոգւոյն նեղ թուե-
ցաւ , փութացին ի գերեզման ,
որոց կանխահաս մահն՝ երկուս-
տեքաց արտին արհեստի վախճան
սպաննեց , իսկ արհեստագործաց
հառաչելու համար նոր սնունդ
մատակարարեց : Հինցած արհեստ-
ներու նոր փայլ տալու փափաքն
մեռու , եռանդն մարեցաւ . ար-
հեստագործ երկուստեք ինքն ինք-
նալու համար , գործարանին կը
թողնու և ծառայութեան լուծին
տակ կը խոնարհին : Ինչ դառն
վիճակ : Ս. Պէրպերեան անկողմը ,
բաղնախոտակ պահանջից անուր-
առեւտրական վիճակի վախճակար
զիւրդ , ժողովրդեան նկատման
վիճակն հոգեվարքի մատնեց : Ո-
մանց նկատման կեանքն տուրք
կը կրճէ իւր քաղցիկը . օմանց
նեպրդն ազբառուութեան դանակին
ներքեւ կը յոյստուի . ամենք ալ
յարտաւ հոգեբով ախտի մը են-
թակայ կը ըլլան . այդ ախտն ալ
ոգան կամ անագան մահատու
հարուած մը կուտայ իւր ենթա-
կային : Տեսնեալ սիրայօժար կուրծք
կը բանայ այդ հարուածին ա-
ռանց հոգալու ընտանեացը այրի
զաւակացը որք և թշուառ մնալն ,

կը սիրէ կեանքն պատուոյ զոհել , մեռնել իւր ազգաստեղծէն ազա- տելու , զաւակացը թշուառու- թիւնը չտեսնելու համար : Կենաց ուղանին անբախդ կոչակներ կեր- թան շիրմի մէջ հանգիստ որոնել : Երկրասարգաց մահն սակաւագէտ էր յերեւոյթ : Երկրային սովորու- կան կը դառնայ : Գերեզմաններ կը բացուին երկրասարգաց թարմ մարմինն դգուելու համար , ու լոնը պատուոյ ապարկելին վրայ վաղընու , յառաջագիմելու , հան- րային օգտին ծառայելու կոչումն ունենին : Չախորդութիւնն նոցա յուսոյ թեւերն ջախջախեց . մե- ռան ազգաստեղծէն մաղկելե- ներուն մէջ . թաղուեցան առանց դամբանականի : Իրաց վիճակն ե- թէ այսպէս շարունակէ , շատ ծե- րեր պիտի լան իրենց որդւոց գե- րեզմանին վրայ , որոնք՝ կատարե- եալ դաստիարակութիւն չունե- նալուն՝ իրենց յանգուզն ձեռ- նարկութեան և դիւրագոյացու- թեան զոհ դնային : Այդ զոհեր թէ և աղքատ , բայց հանճարաւոր և աղին էին : Երկրասարգու- թեան փախալն սահման չճանչե- ւար . երեւակայութիւնն չլիւայ չընդունիր . սակայն բնութեան պարզեւած հանճարն և զգացումը դաստիարակութեան յաղաւման կարօտ են : Արդեօք երբ պիտի հաւատայ երեւոյթ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը թէ , միջին դարն անցած է , մարդն մեքե- նայ չէ : Արդի մտաւղ սերունդը սրջալի բնածին հանճար ունենայ , դաստիարակութեան լուսով և եթ իրնայ գործել և ապրել այնպէս , ինչպէս կը պահանջեն Աստուած և մարդկութիւնը : Սուրբ Ս. Յովնէն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովք երէկ ընտ- րեց Տնտեսական խորհուրդն : Ան- դամբ են Գեորգ Թովալեան , Ե- դիսապար Մեղիքեան , Խնդիր Քիւր- քեան , Համարձու Մազպուլ- ան , Միհրան Սեթեան , Շնորհք Շնորհքեան և Սարգիս Տանձիկ- ան Էֆէնտիք : — Երէկ խառն նիստ ըրին Կը- րճական և Քաղաքական ժողով- ներն , և Գաղափարական Խոր- հուրդն ընտրեցին : Անդամբ են՝ Զիլմէճեան Տ. Արիստակէս , Խանճ- ան Տ. Գարեթէ , Տ. Միքայէլ Պէ- չիկթալի և Տ. Գրիգորեան Տ. Վա- հան քահանայ , Փանոսեան Գե- օրգ , Գրեմճեան Գեորգ , Թիւ- եաքեան Կարապետ և Գալընեան Պատրիկ Էֆէնտիք : — Խառն ժողովք երէկ ընդու- նելով Խորհրդի և Շապին-Գա- րահիարի առաջնորդաց հրաժա- րականները՝ առաջնորդական ընտ- րեւեաց ցանկ պատրաստեց յիշ- եալ երկու վիճակաց համար , և որչափ ընտրութեան հրահանգ չըկել : — Խորհրդի Առաջնորդ Գեր- Տ. Ա. Կոնդ. եպիսկոպոս Շիշմանեան որ բանադրանք կարգադրեց հրա- տարակած էր Խորհրդի Սոցա- րու վանոց նախորդ վանահայր Պետրոս վարդապետն , իմանալով որ կեղծական վարչութեան կրօ- նական ժողովք իր ապօրինաւոր կը համարի իւր այդ հրատարա- կութիւնը , բողոքանաց դիւ- ուզդեր է ի Պատրիարքարան , ծա- նուցանելով թէ պիտի դիմէ առ Գեհափառ Հայրապետն ամենայն Հայոց :

— Կրճական ժողովք չորեք- չաբթի աւուր նստին մէջ որչափ է որ կիլիկիայ և Աղթամարայ մէջ ձեռնագրեալ վարդապետ , քա- հանայ և սարկաւագ , իւրեանց թեմերէն դուրս պաշտօն չխաբն և զրկուին իւրեանց տեղերն : Ա- րդեօք է նաև որ Ռուսիայէն դուրս ելնող եկեղեցականք , եթէ անձ- նական տկարութեան կամ ուրիշ բանաւոր պատճառաւ և եկեղե- ցական օրինաց համաձայն առժա- մանակեայ կերպիւր դուրս ելած են և զայս հաստատող պաշտօնա- գիր ունին ի ձեռք , Պատրիար- քարան երթալով պաշտօնադիրը ցուցնելէն ետքը բնակութիւն հա- տատեն , բայց Թուրքիոյ մէջ պաշ- տօն վարելու թող չտրուի : Միան- դամայն տնօրինի է Կրճական ժողովք որ Երուսաղեմայ և այլ վանորէից միաբանք եթէ դուրս ելնեն , ի ձեռքն ունենան հրամա- նագիր կամ վկայագիր , և եթէ չունենան՝ դարձունել իւրեանց վանքերն , և ո՛ր և է պաշտօն չը- տալ ո՛չ Պաշայ մէջ և ո՛չ այլուր : Այս տնօրինութիւնը դրուեցան առ պատրիարքական Գեր. Փոխանորդն ի դրժագրութիւն , և պիտի հա- զորդուին կիլիկիոյ և Աղթամարայ Ս. Կաթողիկոսաց և Երուսաղեմայ Ս. Ս. Պատրիարքին և համայն վանահայրք :

— Եկեղեցական Համագումար ժողովք չորեքշաբթի դարձեալ նիստ ըրաւ , և Կրճական ծա- նուցեալ խնդրոց վերայ բաւական խորհրդակցելէն ետքը յանձնա- ժողով մը ընտրեց՝ խնդիրները նա- խաքնելու և տեղեկագրելու հա- մար : Եթէ յանձնաժողովը կարող լինի քանի մը աւուրց մէջ պատ- րաստել տեղեկագիրն , առաջի- կայ չորեքշաբթի Համագումար ժո- ղովքը նիստ պիտի ընէ : Յանձնա- ժողովին անդամբ են Տ. Խորէն Նար-Պէյ և Տ. Մատթէոս Իզմիր- լեան Սրբաղանք , Տ. Ներսէս Արս- լանեան և Տ. Յովհաննէս Արշա- րուշի վարդապետը , և Միքեան Տ. Յովհաննէս , Տ. Ստեփաննոսեան Տ. Սուրբաւ և Տ. Սարգսեան Տ. Սահակ աւագ քահանայք :

— Քաղաքական ժողովք վեր- չնելով նստին մէջ իւր անդամե- րէն յանձնաժողով մը կազմեց՝ Ս. մեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագա- հութեամբ ստիպողական խնդր- ները տնօրինելու համար : Վեց ա- միս պիտի տեէ սոյն յանձնաժո- ղովք պաշտօնավարութիւնն : Ան- դամբ են Հալաճեան Միքեան , Յո- վակիմեան Միհրան , Մովսէսեան Մի- քայէլ և Կրճիկեան Յովհաննէս Է- ֆէնտիք :

— Հարենց Գարեթէ աղայի մերձաւոր աղգական Աղնուաշուք Նաչիտ Էֆէնտիք Աստուած տարեան , որ բաւական ժամանակէ հետէ ի վառնա հաստատուած է վաճա- րականութեամբ , և այս օրերս մայրաքաղաքս կը գտնուէր , 1100 օսմանեան իրաւ անձամբ տարեր յանձնեւ է Հիւանդանոցի դրա- սնեակն ինպատակ վերալինու- թեան Հիւանդանոցի . և երբ հար- ցուեր է թէ իւր այս նախարար- ութեան համար ինչ յշտաւա- կութիւն կուզէ , ո՛չ ինչ պատաս- խաներ է , պարտաւորութիւն կա- տարեցի վերջ ի շատէ : Նաչիտ Է- ֆէնտիք այս շաբթու վերադարձաւ ի վառնա : Ի դիմաց ամեն կարգի պատասխարեց Հիւանդանոցի ,

խմաղարութեան փոխի մշակե- նաւոր յաղագրութիւն կը մաղթէ իւր ամէն գործոյ ու ձեռնարկու- թեանց համար , փախուքեւով որ պայտիս վեհանձն նախաներու թիւն ստուարանոց մեր բազմա- կարօտ Աղգին մէջ :

— Ս. յա շաբթու 1100 լիւր ալ յանձնուեցաւ Հիւանդանոցի պատ- տարժան Հոգարարձութեան ինը պատ մեքայինութեան Հիւան- դանոցի : Տակէս աղա Կարապետ- եան , որ 1863ին մեռած է , որն- տուկին մէջ դուրս մը թողած էր աղքատաց համար , առանց ո- րոշ տեղ մը նշանակելու : Ժա- ռանգորդք այս գումարն յանձ- նած էին Գալակեօղեան եղբայրք : Ս. յա դուրսէն մաս մը նարդ- դարիւրի վարժարանին արուեցաւ քանի մը տարի , և ուրիշ տեղերու ալ նպաստներ եղան , ինչպէս նաև Կիրոսանի եկեղեցւոյն համար ալ մաս մը հանուեցաւ : Ահա այս գումարին մնացորդն է յիշեալ 1100 լիւրն , զոր Հիւանդանոցի վերալինութեան համար գործա- ծել պատշաճ դատուէր է , պա- մանաւ որ Կանանց Անկեղանոցի յարկին ճակատն արձանագրուի Կարապետեան Տակէս աղայի ա- նունը :

— Ինչպէս ծանուցած էինք , երկուշաբթի չքեղ հանդիսի բաց- ուեցաւ Արմաշի վանոց եկեղե- ցական վարժարանն , և այս առ- թիւ բարեմաղթութիւններ եղան Սոցաւարիա Սուրբ Ս. Կաթողիկոսի Հայոց Հայրապետի , Ս. մեն. Ս. Պատրիարք Հօր և այլոց համար :

— Կրճական ժողովք ստուգե- րելով որ Եաղովայն Չէնիկէր գիւ- ղի մէջ 11 տարեկան աղիկ մը բռնի ամուսնացուցեր են , որո- չեց լուծեալ հրատարակել պը- սակն , և վեցամեայ վերնադըր- կութեան դատաւարաւ բռնի պատկազրութիւնը կատարող Պո- ղոս անուն քահանայն : Կործմը թէ Կրճական ժողովք բնաւ խրո- տութեամբ վարուած չէր համար- ուեր , եթէ քահանային համար ծանր պատիժ մը տնօրինէր :

— Պատրիարքարանի անցա- գրատան քարտուղար Միքայէլ Չերտով Էֆէնտիք , յետ տակաօրեայ հիւանդութեան , անցեալ շաբթի օր կնքեց մահկանացուն ի հասակի 33 տանց , ի վիշտ և ի սուգ հա- մակելով ընտանեւն , աղգականներն ու բարեկամներն : Հետեւեալ օրը Մաքրի գիւղի եկեղեցւոյ մէջ կա- տարուեցաւ յուղարկաւորութեան հանգէսն արժանավայել չքով : Բայց յայլոց ներկայ էին զաւաթ- նակիցք իւր : Միքայէլ Էֆէնտիք բազում ժամանակէ հետէ պաշ- տօն կը վարէր Պատրիարքարանի և Մայր եկեղեցւոյ թաղական խորհրդարանի մէջ : Սիրելի հան- դիսացած էր բաղմայ՝ իւր պար- կեշտութեամբ և աշխատասիրու- թեամբ :

— Տիպիկ լրագիրը հետեւալ կեր- պիւ կը նկարագրեն Պարսից Վեհ- Շահին յեղմածին այցելութիւնը :

Ս. Էջմշիմ . 30 Օգոստոս : — Ե- րէկ երեկոյեան Սինոդի անդամ գերապատիւ Ներսէս և Մամբրէ Կաթողիկոսները , որոնք դնայել էին Երեւան պարսից Արեգակնա- վայր Նաւար-Էդրին Շահին ընդ ա- ռաւ , վերադառնալով Էջմիածին ղեկուցին Նորին Վեհափառու- թեանը , թէ վաղը կէս օրին Նորին Մեծութիւնը լինելու է Ս. Էջմիա- ծին :

« Այսօր , առաւօտեան մօտ ժա- մի 6-ին արդէն տեսնուի Էին պատրաստութիւններ մեծ Հիւրի լիւրեւեալութեան համար : Վեհա- րանի Բարաստանի ծառերից կախ- ուած էին դուռնուր և զանազան ձեւի լամպարներ ու հրափառու- թեան համար պատրաստած այլ և այլ կարգի կանթիկներ . կանա- չագոյն ճիւղերի հետ մէկտեղ որ- պէս նոր ինն ստեղծեր զովարար և հեղիկ ղեկիւրաւով վաղվաղում էին կարմիր ու կապոյտ , սպիտակ ու կարմիր գոգոյակները : Բնութիւնն էլ կարծես ուզում էր օժանդակ լինել Վեհ . Հիւրնկային աւելի չքեղութիւն տալով տեսարանի բաղմապիտութեանը , որովհետեւ արիւ առաւօտեան ճառագայթ- ներն ընկնելով ցօղատապ երկնե- րանդ ծաղիկների բազմութեան վրայ , մի հրաքանչ պատկեր էր ներկայանում մարդու աչիւն : »

« Ժամը 10-ին Նորին Վեհափա- ռութիւնը լինելով Ս. Տաճարը , անձամբ կարգադրում էր ընդու- նելութեան եղանակը . սխալ էր տալիս կարմիր մահուդ , վրան ու- կեհաւ գիպակով՝ դառով ծած- կած , վանքի չէմբից սկսած մինչև ներքի պարսպի և Վեհարանի դռ- ները : Հագեւորական դասը Ս. Էջ- միածնի ճեմարանի սաների հետ զգեստաւորուած կանգնեցաւ ար- տաքին պարսպին դրան առջև և սպասում էր , եւս ժամը 11 1/2 ե- կաւ Նորին Մեծութիւնը 20 ան- ձից բաղկացած հետեւորդներով , որոնց մէջ էին պարսից տէրու- թեան մեծ Վեղիրը , Պետերբուրգի պարսից գեւապան Մահմադ Խանը և իւր առանձին բժիշկ Փրանսիայի Տօլոգան . Ռուսաց զենեքաւ ա- դիտանալ Պօպովը , զենեքաւ լէ- տենանա Բէկլէքմիշովը , Երեւանի նահանգապետ Շալիկովը և շատ ուրիշ պաշտօնական անձեր Շահի հետ էին : Երբ Նորին Մեծու- թիւնը դուրս եկաւ կառքից , խառն բազմութիւնն ընդունեց նրան կեցցէներով , և ինքը թա- դաւոր բարձրաստիճան հոգեւո- լականներին բարեւելով՝ անցաւ վեհափառական ամպհովանու տակ որ բռնած ունէին չորս աշակերտ- ներ . ամպհովանու գլխի խաչը վեր էր առած և անգը ծածկած էր մետաքսեայ կարմիր սեղանաւած ծածկովով : Կարմաղգեստ շա- թիկները՝ աստաները ձեռքերին ամենից առաջ էին ընկած , նրան- ցից յետոյ կարգով կանգնած էին թեկի թեկի տուած ձեւարանի ա- շակերաններ , որոնցից երգեցիկ ները հագած ունէին միանման ըս- պիտակ դիպակի ժամապայտիկ , և և ապա վարդապետներն ու ե- պիսկոպոսներն Շահի առաջ ընկած գնում էին : Թափօրը խիստ շքեղ էր և զեղեցիկ . երգեցիկ խումբը գեղգեղում էր մի երգ , որ յօ- լինել էր ճեմարանի ուսուցիչ Պ . Պալեանցը Նորին Մեծու- թեան Ս. Էջմիածին գալու առթիւ , « Հնչեցան լարք » երգի եղա- նակով . ահա այդ երգի պատ- ճենը . որի խափանը իբրեւ ու- ղերձ , սպիտակ տալաւի վրայ սե- տաւորով դրուած յանձնեցին Մեծ Վեղիրին , որտ հետ ուղար- կում եւ խմաղարութեանը Վեհա- պրք ձօնը :

« Մեծափառ Պատրիարքարանի ան- ձից հոգեւոր և մարմնաւոր պետերը ձեռք ձեռքի տուած մտան Մա- տանց պահարանն և այդանից դուրս գալով ուղղակի ելան Վե- հարան . այտեղ Նորին Վեհա- փառութիւնը իւր մեծ Հիւրին տա- րաւ ծաղիկեայ դահլիճ և հրաւի- րեց բազմել հայրապետական նը- ուրական դահլիճ վրայ : Նորին Մե- ծութիւնը սոյն հրահանգ ընդու- նեց և նշանադի արաւ , որ բաղ- մութիւնը դուրս գնայ : Քիչ հան- դըստանալոց յետոյ հնչեց ճաշ- կերպի զանգակը : Շահի համար պատրաստած էր առանձին սեղան , որին սպասաւորում էին չաթիւր- ները՝ նրա սպասաւորին հետ : Իսկ Վեհափառ Կաթողիկոսը նստել էր սեղան Տարաքատիճան անձերի հետ , որոնց թեւում էին Պարսից մեծ վեղիրը , Ռուսաց զենեքաւ Պօպովը , Երեւանի նահանգապետ Շալիկովը : Նաև պատրաստած էր սեղան մեծ ընդունարանում 40 մարդու համար և ուրիշ երկու տեղ էլ սեղան էր դրուել ստորին պաշտօնականների և սպասաւորների համար :

« Նախաճաշիկի ժամանակ Վե- հափառ Հայրապետը առաջորդից Նորին Կաթողիկոսին Մեծութիւն Սեղանադիր Սեղանադիրի կենա- ցը՝ օրհնելով Նրա անուանակո- չութեան տօնը և ապա անմիջա- պէս բարեհաճեցաւ և իւր մեծա- զօր Հիւրի կենացը : Այդ կենաց ըրժակներն էլ մեծ ողբերու- »

Շահի պարսից այցելութիւն Մայր Աթոռից արդոյ Էջմիածին :

Շ է Բ
Որ հաճեցաւ բարձր ըստ կամայ Բոյ այցելել այս վայրաց , Պատուել զայս յարկ ի Բո շնորհ , Արիւնիայի Հիւրը հօր :
Հաճեց ընդ այս առհասարակաց Դուք՝ առ փառօրդ դուրսաբերայ , Հաճեց ընդ այս մեր սուղ պաշտօն , Զոր Քեղ հանեւր մեք ի ձօն :
Հնչեցեղ՝ միշտ այս տուն Ուխտի Շահնաշիգ դիկ բարի •
Յիշեցեղ միշտ և հրճուեցին Չմեծ անուոյ . Նաւար-Էդրին :
Միաբերան Բարձրերոյն Ահա պարզեմք յօրհնութիւն . Հրեշտակ բարի առհասարակ Շահնաշիգ առաջնորդ :
Անխղիւ և դերձ ի չարէ Զքեղ ի դահգ հասուեցէ •
Քեւ խնդացեղ Պարսկաստան Քեւ հպտակ սղգ Հայկեան :

« Վեհափառ Կաթողիկոսը ըն- դունեց Նորին Մեծութեանը վան- քի դրան առաջ՝ զանդակատանը , հետեւեալ խորհրդով . « Օրհնեալ է վերին տեսութիւնը , որ Չեղ , արքայ , ընդ ծով և ընդ ցամաք ուղեւորեց և անմիջապէս հասցր այս տեղ : Եւ շնորհակալ եմ Ձերդ Մե- ծութիւնից , որ Ձեր խոստման համաձայն հաճեցաւ երկրորդ ան- գամ՝ այցելել այս օրապայտը : Բնութիւն եմ , ինչպէս որ չէր մեռա- ցել մեղ , նոյնպէս էլ չմոռանաւ անդակատան անկ Ձեր վեհադոյն խոստատարութիւնը Ձեր հպտակ հայրից՝ իմ սիրելի ժողովրդեան մի մասից : Գերադոյն Խախ թող ողջ և առողջ հասցնէ Ձեզ Ձեր Գա- հր , անստան պահելով յաւիտեան » : Իսկ Շահր բռնելով Վեհա- փառի ձեռքը , յայտնեց իւր խորին շնորհակալութիւնը , և այսպէս ձեռք ձեռքի տուած մտան Ս. Տաճարը , որ թաղաւորը երկր- պաղեց իման Սեղանի առաջ և կանգնեց այն ամսի մօտ , որ դրած էր իրեն համար՝ իւր տե- րութեան դրօշմով ու նշաններով զարդարած սխալի վրայ :

Ակեցաւ Օգոստոսի 10-ը Կայսեր Նիւերաշիգր Սեղանադիրի ան- առանկալութեան տօնի հանդիսա- կատարութիւնը :
Ս. յա արարողութիւնից յետոյ հոգեւոր և մարմնաւոր պետերը ձեռք ձեռքի տուած մտան Մա- տանց պահարանն և այդանից դուրս գալով ուղղակի ելան Վե- հարան . այտեղ Նորին Վեհա- փառութիւնը իւր մեծ Հիւրին տա- րաւ ծաղիկեայ դահլիճ և հրաւի- րեց բազմել հայրապետական նը- ուրական դահլիճ վրայ : Նորին Մե- ծութիւնը սոյն հրահանգ ընդու- նեց և նշանադի արաւ , որ բաղ- մութիւնը դուրս գնայ : Քիչ հան- դըստանալոց յետոյ հնչեց ճաշ- կերպի զանգակը : Շահի համար պատրաստած էր առանձին սեղան , որին սպասաւորում էին չաթիւր- ները՝ նրա սպասաւորին հետ : Իսկ Վեհափառ Կաթողիկոսը նստել էր սեղան Տարաքատիճան անձերի հետ , որոնց թեւում էին Պարսից մեծ վեղիրը , Ռուսաց զենեքաւ Պօպովը , Երեւանի նահանգապետ Շալիկովը : Նաև պատրաստած էր սեղան մեծ ընդունարանում 40 մարդու համար և ուրիշ երկու տեղ էլ սեղան էր դրուել ստորին պաշտօնականների և սպասաւորների համար :

« Նախաճաշիկի ժամանակ Վե- հափառ Հայրապետը առաջորդից Նորին Կաթողիկոսին Մեծութիւն Սեղանադիր Սեղանադիրի կենա- ցը՝ օրհնելով Նրա անուանակո- չութեան տօնը և ապա անմիջա- պէս բարեհաճեցաւ և իւր մեծա- զօր Հիւրի կենացը : Այդ կենաց ըրժակներն էլ մեծ ողբերու- »

կայ նոյն միտքով ամեն ուրիշներին
պիտի սկսի խորհուրդն :

== Պիլիպոսի իշխանն որոյ հա-
մար երկու շաբաթ առաջ կրտսեր
թէ դարձեալ կը ներգաւ յօգա-
ցաւէ, ապաքինեալ կազմութիւն
և անձնական բովանդակութիւն
դեռորեք է :

== Ռուսիոյ կառավարութիւնը
տարւոյ տառաջին վեց ամսոց մէջ
412 միլիոն ռուպլի մուտք և 415
միլիոն ռուպլի ելք ունեցած է,
միջոցաւ նախորդ տարւոյ նոյնչափ
ժամանակի մէջ մուտքն եղած է
375 միլիոն ռուպլի, և ելքը՝ 420
միլիոն :

== Ի Փարիզ վերջին օրերս Գաղ-
ղիոյ անտեսող էստերէն Պ. Լէօն
Սէյի նախագահութեամբ համա-
ժողով մը գումարեցաւ, շաբաթը
մէկ օր (կիրակէ) առհասարակ
որ և է աշխատութիւնէն ձեռնափ
լինելու ու հանգիստ ընելու լրջոր-
էր վերայ խորհրդակցելու հա-
մար : Սոյն ժողովին մէջ Միացեալ
Նահանգաց նախագահին, Անգլիոյ
նախարար Նախարարապետ Պ. Կլա-
տըթիսի և այլ նշանաւոր ան-
ձանց գիւրերն ընթերցան, որ ինը
պատու ընդհանուր հանգստեան
գրած էին՝ մարդկային կենաց ու
առողջութեան համար ալ օգտա-
կար դառնալով : Համաժողովն հա-
տառեց այս հանգստեան անհրա-
ժեշտ պէտքն, և ներկայ գտնուող
առաջագործներն աշխատիլ դործա-
դրութեան համար, միանգամայն
փախալ յայտնելով որ դործա-
րաց փորձերը շարաւիթ օրերը չը-
տրուին, այլ կամ ամէն օր երե-
կոյին և կամ հինգշաբթի կամ
ուրբաթ օրերը, որպէս զի կիւ-
րակէ օրերը գինեւանց մէջ մը-
տնու կամ ուրիշ կերպիւ չուայ-
լելու դիւրութիւն չունենան :

== Փիլիպպէն գրուած է թէ՛
Պուլիպոսի իշխանութեան պաշ-
տօնէտը ի վերնորութիւն կը դը-
րեն օտար տէրութեանց հպատակ-
ներն ալ, թէ՛ Պուլիպոսի իշխանին
10 երկամասրդ, որ տարիէ մը
հետէ ի Փիլիպպէ կը գտնուէին,
բռնի ի վերնորութիւն կոչուեցան,
և թէ՛ վերնորութիւնէ ազատելու
համար Ռուսիոյ լեռները փախած
են 400 ի չափ անձինք, որոց 200ը
մահմետական են :

== Ռուսիոյ կայսրն առաջիկայ
երեքշաբթի կը հասնի ի Պէրլին :

== Փարիզի Արուեստահանգիսի
մրցանակաց բաշխման հանդէսը
կատարուեցաւ : 60000 անձինք ո՛-
ր և է բան ի տես գրած էին : 33138
մրցանակ բաշխուեցաւ : 903ը՝ մեծ
մրցանակ : 5153ը՝ ոսկի շքադրամ :
9690ը՝ արծաթ շքադրամ : և 7000
պատուաւոր յիշատակութիւնք :

ԱՆԻՇԵԱԼ ԳԵՐԵՁՄԱՆԸ

Գ.

(Տես Թիւ 2168)

Երեկոյն առատ ընթրիք մը տե-
ղի ունեցաւ ագարակին մէջ. սեղանը
գրած էին ի խոստանոցն : մեծ կրակ
մը կը վառէր և կը լուսաւորէր բոլոր
խոստանոցն որոյ խորը կար հոյս Մա-
թիասի անկողնոյ խորն, ուր հոգին
աւանդած էր : Բարձրակնը ութ հո-
գի էին, չորսն՝ այր, չորսն՝ կին : Ժա-
մը 7 ին սեղան նստան և ժամը 9 ին
գրեթէ ամենքն ալ գինով էին :

Մինչդեռ ագարակին ներսը սոյն
օրինակ ծայրայեղութիւն տեղի կու-
նենար, դուրսը փոթորիկը կը խոռ-
վէր ծառերն : անձրեւն յարգաւորա-
կը տեղայր և կը բաղկէր պակիկե-
րուն : Կէս գիշերի մօտ էր : Քրքիւք

գաղաւթ էին՝ ծիծաղողաց ուժով ա-
փութեան պատճառաւ : Կենեկին մէջ
կը տեսնուէին տախտակամածին վե-
րայ տարածեալ անշարժ մարմիններ :
Արեւը լուսնի կը կատարէր իւր դե-
րը : Միայն ժօրժ կը մըջէր դեռ քը-
նոյ դէմ. սա ապուշ աչօք դիտելով
կայնեայ տիկն մէջ ամբարձակ հին
ժամացոյցը՝ գոչեց

— Օն, բարեկամք իմ, ահա կէս
գիշեր է. քանի՞ք սա՛ չափաւորեալ
գինոյ երեք շին հօրեղորօս կենաց
համար՝ որ, անտարակոյս, աւելի լաւ
կը լինէր, եթէ՛ աստ գտնուէր քան
իւր գաղաղին մէջ :

Լեցուց գաւաթները. քնացողնե-
րը ելան, մտեցան սեղանին, բռնե-
ցին գաւաթներն, և ժօրժ գէպ ի
վեր բարձրացնելով իւր գաւաթին՝ ը-
սաւ :

— Մաթիասի կենաց :

— Մաթիասի կենաց, կրկնեցին

ընկերքն :
Յայնժամ ժամացոյցն հնչեց. փո-
թորիկը կը սաստկանայր, սուր սուլ-
մունք կը թնդային, ջրոյ հեղեղներ
կընէին : Գաւաթը հաղիւ չըթնաց
զարնուած էին, դրսէն ապակիին
զարնուած երեք հարուած կանցու-
ցին արեւընդերքը Վոյրիկեան մը ցուրտ
լուծիւն մը արեւը : Ամենուն աչքը
գէպ ի պատուհան յառեցան. ժամա-
ցոյցը տառնեկող զարկաւ առանց
մէկը նաւ դաշնուր : պատուհանին
նիւզը խաղաց, պատուհանը բացուե-
ցաւ, և պատանքով ծածկուած մարդ
մը պատուհանէն ներս անցաւ, յաւ-
րաբար յառաջացաւ և պատուհանը
վերստին գոցուեցաւ ետեւէն :

Սոյն տեսարանին կիսապէս ճիշ-
բարձին, գաւաթները թողին և սե-
ղանին տակ թաղչիւ ջնարցին : Արե-
ւոյ վերայ մնացին գետնին գամու-
ծի պէս : Սոյն եղանակն այցելուին գը-
լուսը ծածկող պատանքին մասը բաց-
ուեցաւ, և տեսան առանց չըթնաց
դեղին մազադաթի պէս չոր գէպ մը
ժօրժ, քստմտաբարուտ, ծախտը
պաղ քրտնելով մը ծածկուած, բո-
լորովին գինեթափ, հօրեղորօս էր
հծծեց հեղձամոզմով ծայրով : Մեւ-
եալը մօտեցաւ սեղանին. չորացած ար-
տեւանուէրը չէին շարժեր. ակնա-
կազմաց խորը կը փայլէին երկու աչք
նման վառ ածխոյ. եղբորդուցն քով
գնալով կանգնեցաւ, թեւերէն մին
վեր ելաւ և սակրուտ երկայն ձեռք
մը ինկաւ թշուառականին ուսին վե-
րայ, որ կը դողայր տատանակալով :
Ուրուականն քիչ մը առեն զեղբոր-
դին գիտեցին ետքը ետ դարձաւ և
գէպ ի ներս մտած պատուհանը գը-
նաց : Եղանակն քան, կարծես թէ հօ-
րեղորօսը գետնէն թիւ մը վեր
կենար և իւր պատեալ արունքներն
ո՛չ մի շարժում չէին ընէր :

Անտեսանելի զօրութեան մը մըլ-
եալ, մեռելային ետեւէն գնաց. պա-
տուհանն ինքնին բացուեցաւ, հան-
ուեցաւ զերկնական զօրութեան
մը գետնէն վեր վերցուեցաւ, և չորս
դուրս ելաւ՝ եղբորդին ալ հետը :
Աներեւութացան միմեկեան մէջ, և
սենեկին մէջ հով մը մանելով՝ դրնեք
բաղխել տուաւ, և զամբարները մա-
րեց. կրակը միայն լուսաւորեց իւր
չիկադոյն ցրտամամբ գաւաթներով,
պնակներով, լեցուն գաւաթներով և
խորտիկներով բեռնաւորեալ սեղանն,
արք ոտքի վերայ կանգնած՝ հաղիւ
ոգի կանուխն : կանայք տարածուած
էին տախտակամածին վերայ անկե-
ղան : Հեծեծանք կը խառնուէին փո-
թորիկն ամբարձիկն հետ :

Գ.

Կէս ժամէն վերջը, ամենքն քա-
ջախորդ համարձակեցան բանալ իւր-
եանց աչքերն, խօսիլ, զարմարեցը
նորէն վառել : Բայց ժօրժ աներեւո-
թացած էր : Երկուստեք թօթափե-
լէն, զիրար չօղակելէն վերջ, ապահով
լինելու համար, իրարու ըսին թէ՛
իւրեանց բարեկամը ժօրժ խաղ մը
խաղալ ուզած էր :

Ժամը մէկ ու կէսին, երբ իւր-
եանց կրած երկուկն վերայ կը ծի-
ծաղէին, պատուհանը դարձեալ բաց-
ուեցաւ յանկարծ, և գիշերուան մը-

թութեան մէջէն օրհասականի մը եր-
կար և վառալից գոչիւնն հասաւ ա-
կանքնուն : Ժօրժի ծայրն է : Ոչ մէկը
տեղէն երկար համարձակեցաւ Վոյր-
իկէն մը վերջը երկրորդ և երրորդ
գոչիւն մը լսեցին : Կանայք ջղային
հարուածներ ունեցան. արք թէպէտ
չմարեցան, սակայն ինքզինքնին գրե-
թէ կորուսած էին : Երկու ժամ յա-
ռաջ կարի ուրախ և զուարթ եղող-
ները մահուան դուռն հասած էին :
սոյն երկուքը չափազանց էր. վառ
զի հետեւեալ օրը առաւօտու ժամը
9 ին տեսան որ միայն ժօրժ չկար
իւրեանց մէջ : Աւելորդ է ըսել որ
անկեղալ տունը չուտով թողին. ա-
ներեւութացեալ մեռելային ու կեն-
դանին ինչ լինելը չգիտցան : Տեսնե-
թէ ինչ պատահած էր :

Մաթիասի դիակն ի բաղնից հե-
տէ լքեալ և անտառին եղբորը գըտ-
նուած փոքր մատուռի մը ճանրան
բռնած էր : Հին չէքքին որդնակեր
դուռը՝ դիակին մօտենալու. ասոն
ինքնին առանց ծայրի և ճշնչելու
բացուեցաւ և դիակն յառաջացաւ ե-
կեղեցւոյն աւերեալ դասը՝ միշտ ե-
տին ունենալով կենդանի եղբորդին :
Ամբողջապէս երկու մոմ վառուեցան և
տուր մը ծայն սկսաւ երգել : Ապա
իր քուրդը ժամ զարհուրելի լուռ-
թիւն մը տրեց :

Ժօրժ կը դիտէր գլխուն վերեւ
միայն աւերեալ ձեղունը, յաջ և ճախ
կոնաչափայն պատերը և դիակն ալ
ճիւղուտ որդին գրկած Աստուածած-
նոյ արձանը կրող խորան մը և իւր
հօրեղորօս յոտնկայս և ձիւք դիակը :
Մի և նոյն ծայն երգեց, յետոյ վեր-
ջին դուռը երգելով կամայ կամայ
մարեցաւ :

Մէկ քանի վայրկեան վերջը, հան-
դուցելոյն դիակն իւր մեքենական
շարժումները նորէն առաւ և ուղղուե-
ցաւ գէպ ի դուռը. մամըրը ինկան
սեղանին վերայ, և միմեկին աւ-
ելի խորին երեցաւ տարաբար ժօր-
ժի, որ յակամայ մըլեալ կը գաղթ
միշտ, և սակայն կը յուսար թէ սոյն
շարժումը կատարելութիւնը պիտի
վերջանայ :

Ժօրժ մէկ քանի անգամ ջնաց
կանգնել փախչելու համար, բայց
դիւրը միւղ զօրութեան իւր կամքէն
աւելի զօրաւոր էր : չորացաւ զառուի-
ւորը հատած էր, երբ դիակը կանգ-
նեցաւ բաց փոխ մը կեղեքն և փո-
սին մէջ աներեւութացաւ : Ժօրժ ալ
իջաւ սոյն փոսին մէջ, յորում արդէն
իւր ընկերին (դիակին) մարմինը տա-
րածուած էր անշարժ : Երկուստեք
պառկեցաւ դիակին քով, և աչքը
գէպ ի փոսին բերանն ուղղեց :

Անձրեւը դարձած էր, հովն ալ
չէր իջեր, մի քանի գալիկազոյն աստ-
ղեր կը փայլէին յերկինս ուր այլան-
դակ ձեւով խաղը ձերմակ ամպեր կը
վաղէին : Ժօրժ տեսաւ որ խոշոր գե-
րեզմանաւորն որ հոգին վերայ դըր-
ուած էր, կը շարժի յամբարաւ, խեղ-
ճին տեսածն երազ չէր : Բարձր փո-
սին վերայ կիլնէր յամբարաւ, որով
Ժօրժի տեսած երկնից մեծութիւնը
հետեւեալ կը փոքրանայր և քիչ ա-
տենէն հոգին և քարին մէջ միայն
ձերմակ գիծ մը (երկնիքը) տեսաւ :
Ահա այս պահուն էր որ արձակեց
այն ճիշդին զոր իւր բարեկամը լը-
սեցին : Քարին և փոսին մէջ գըտ-
նուած քիչ մը անջրպետն ի սպառ
անհետացաւ և ժօրժ յառաջանաւ
բաժնուեցաւ կենդանեաց աշխարհէն :

Ժօրժի անյայտանալը տարածոյ-
նեցաւ. ամէն տեղ օրոնցին. իւր ըն-
կերներն հարցու-փորձի ենթարկեցին
և նոքր պատմեցին ինչ որ տեսան,
և կակուղ հոգին մէջ քայլելու հետ-
քէն սոյն ահալի գիշերը ժօրժի բըռ-
նած ճանապարհին հետեւեցան : Մա-
տուռէն գնացին ի գերեզման, բայց
և ժօրժի դիակը գտան կմաքքի մը
թեւերուն մէջ : Այսօր, երկու մար-
մինը նոյն անիւնեալ փոսին մէջ են
միշտ յառաջանալու կերպով զիրար
գրկած, և գիշերներն անցողքը կը
լսեն փոսէն հեծեծանաց ծայրը : Ժօր-
ժն է որ կապուէ հօրեղորօսը, զոր
թշուառեալ է, ներքէ 60 տարեկ հե-
տէ կը շարունակուի այս :

Բազմաբնակչաց քաղաքներու
118 բնակչութեան զեւթարդ
հաշիւը

Թ.	Պ.	Յ.	Պր.
559357	300000	235550	4000
1758838	25000	280143	»
451654	40000	371184	»
556512	»	409366	»
312902	2000	409367	»
685558	»	451654	»
1258197	»	569940	»
1350836	»	574618	»
1423476	»	629920	»
1487532	»	685557	»
82860	1250	749764	»
201450	»	791404	»
379437	»	845952	»
405473	»	874262	»
574620	»	878100	»
897076	»	1184866	»
918064	»	1288132	»
1266473	»	1412477	»
1403339	»	1433370	»
1487533	»	1497854	»
1664873	»	1680342	»
1688496	»	1680345	»
91	4000	1688467	»
212380	»	1930512	»
225493	»	1930515	»

ՊԱՐԶ ՕՐԱՅՈՅՑ

1890 ԹՈՒՆԱՆԻ ԳՐԻՍՏՈՒՄ

Արեւիկանու իւր

Ա. Քրիկի Արգ. Հիւանդանոցի

Տպագ. Գ. Պարսկաշէն (Բաքու)

Դին 40 փարայ

Կը գտնուի Արգ. Հիւանդանո-
ցի Հոյ արարձութեան գրասենե-
ակը, Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան
թիւ 48, 49, 50 և բոլոր գրա-
վաճառք քով, Հիւանդանոցի Հո-
յ արարձութեան կնիքն չկող օր-
նակներն վաւերական չեն :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԶԱՍՏՈՒԹՈՅ

Սոյն երգու հրատարակութիւնը

Ս. Երուսաղիմայ Ս. Յակոբեանց
աւարելական թիւոյ տպարանէն
իւրոյ ընծայուած են : Առաջին
ի պէտս դարձող տպարանիւ
է Ս. Աթուր միաբան Գե. Ս. Ի.
ստակ և պիտակաւ Խաղաղեան
գաղիական լաւ գաւազրոյ հե-
տեւելով : Իսկ երկրորդ թիւը մա-
նած է մեծարոյ Տ. Հ. Թ. Պատ-
ուելի Սաւադանան : Առաջին
գրին է Տ. Իսկ երկրորդին՝ Յ
գրուէ :

ՍԿԶԵՈՒՆՔ

Բարոյան Գաղափարներ

Գ. Տպագրութեան

Բաղմարդին Յովհաննէս պատ-
ուելի Մալեան՝ Խաղաղի կնար
Քանիւ ժամանակակից հեղինա-
կի հետեւողութեամբ, սոյն պատ-
ուական գաւազրիւն պատանեաց
համար յօրինած է, որ քիչ առե-
նի մէջ կրկու անգամ տպագրուե-
լով սպառած էր. այս անգամ
Պոլսոյ և գաւառաց վարձարանոց
անօրէններու խնդրանք Արմաշու
վանոյ տպարանէն կրորդ ան-
գամ տպագրուելով իւրոյ ընձա-
յեցաւ : Գրին Յ գրուէ. կեդրոնա-
տեղին է Մէրճան փողոյ թիւ 39
Նշանակ գրատուն. գաղաղաց հա-
մար մանուսոր գեղ :

ԱՍՏՂ ԲԵՌՈՂ ԵՂԻՄԻ

ՍԿԶԵՈՒՆՔ ԶԵՄԵՍՏՈՒԹԵԱՆ

Գրեալ է Մալեան Գ. Պարսկաշէն

Մարգարէութեան նախաձեռն
վեր, անհուն ջանքեր և ի արեւմ

գանձուելով ժամանկ անհատին
կենացը մէջ միմեկեւ անսահման
մեծութեանց հանգիստացման հան-
դէպ, զիտական արդի մեթոդին
խոշոր խոստանալով թիւեր նշա-
ւակելու փորձ մ'է, և կը վաճառ-
ուի ի հոյ գրադատու ի Գրին Յ
գրուէ. կեդրոնաւորին է Պոլիս
Նախա Երեւանի խան թիւ 18. Մ.
Յ. Գոչուհանի անեւակը :

Մ. Յ. Գոչուհան

ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆ

Ստեփան Երեւան

Բ. Գրեալ է Գրուէ թ. 63

Սոյն տպարանի մէջ կան Հա-
յերէն՝ Թուրքերէն՝ Յունարէն և
Գաղղիարէն տառեր : Տպագրա-
պետն պատրաստ է մեծապէս գոհ
ընել առ ինքն դիմողներն, թէ՛
տպագրութեան մարտութեան ու
ընտրութեան և թէ՛ զնոց չափա-
ւորութեան կողմանէ : Արգէն բա-
ղումը փորձած և շատ գոհ մնա-
ցած են :

Մամուլ խախտեալ գաւազնա-
թերթի արտատպի Գեղարք Երեւանի
Արեւիկան Մալեան ընտիր ձի-
թակալ և օճառ, Թշուառան պատ-
ուական գրին և Իզմիրէն ընտիր օր-
թերթի տուած է, և տօնն գնով կը
վաճառէ Դարաթիւ Բէնէշիկովսկի-պա-
ղար Իսկի խան : Առնցիկ գտաւ, յառ-
կապէս բերել տուած է Կիւրոսի պատ-
ուական գաւազնաւորութեան, Երուսաղի
Ժօրժ Սարգսի կողմէն ընտիր գեղար-
ները թէ՛ չընտրուի թէ՛ տակաւով, և
Իսկիւտարի ընտիր Չալուշ-իւլ իւ-
մինէն ձերմակ գինի : Նաև ամենախոր
ձիթապատու : Յաճախողք մեծապէս
գոհ կը լինին տոնց թէ՛ ընտրութեան
և թէ՛ տօնութեան համար :

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՆԻՍԻ ՀԱՌԱՂՈՒՄԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու
ամեն տեսակ անկարգութեանց համար
խիստ ընտիր է սոյն դեղահամար, և
ամեն ջրային տկարութեան, ուժաւոր-
ութեան և սիրտ թեւան համար : Կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ
անշարժութեանց հետեւը : Սրա
սի և երկխոսեաց փայլ օգտակար աղ-
դեցութիւն մը ունի : արեւը մաք-
րելով՝ նորա խաղաղեալ վիճակը կը
կանոնաւորէ և զարկելով կենսական
գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դե-
ղական մեծ ազդեցութեամբ սրտա